

УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ - ШТИП
ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ

UDC 80 (82)

ISSN 1857-7059

ГОДИШЕН ЗБОРНИК

2025

YEARBOOK

2025

ГОДИНА 16
БРОЈ 25

VOLUME XVI
NO 25

GOCE DELCEV UNIVERSITY - STIP
FACULTY OF PHILOLOGY

**УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ – ШТИП
ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ**

**ГОДИШЕН ЗБОРНИК
2025
YEARBOOK**

**ГОДИНА 16
Бр. 25**

**VOLUME XVI
No 25**

**GOCE DELCEV UNIVERSITY – STIP
FACULTY OF PHILOLOGY**

ГОДИШЕН ЗБОРНИК ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ

За издавачот:

проф. д-р Луци Караниколова -Чочоровска

Издавачки совет

проф. д-р Дејан Мираковски

проф. д-р Лилјана Колева-Гудева

проф. д-р Луци Караниколова -Чочоровска

проф. д-р Светлана Јаковска

доц. д-р Надица Негриевска

Редакциски одбор

проф. д-р Ралф Хајмрат – Универзитет од Малта, Малта

проф. д-р Неџати Демир – Универзитет од Гази, Турција

проф. д-р Ридван Џанин – Универзитет од Едрене, Турција

проф. д-р Стана Смиљковиќ – Универзитет од Ниш, Србија

проф. д-р Тан Ван Тон Та – Универзитет Париз Ест, Франција

проф. д-р Карин Руке Бритен – Универзитет Париз 7 - Дени Дидро, Франција

проф. д-р Роналд Шејфер – Универзитет од Пенсилванија, САД

проф. д-р Кристина Кона – Хеленски Американски Универзитет, Грција

проф. д-р Златко Крамарик – Универзитет Јосип Јурај Штросмаер, Хрватска

проф. д-р Борјана Просев-Оливер – Универзитет во Загреб, Хрватска

проф. д-р Татјана Гуришиќ-Бекановиќ – Универзитет на Црна Гора, Црна Гора

проф. д-р Рајка Глишица – Универзитет на Црна Гора, Црна Гора

доц. д-р Марија Тодорова – Баптистички Универзитет од Хонг Конг, Кина

доц. д-р Зоран Поповски – Институт за образование на Хонг Конг, Кина

проф. д-р Елена Андонова – Универзитет „Неофит Рилски“, Бугарија

м-р Диана Мистреану – Универзитет од Луксембург, Луксембург

проф. д-р Зузана Буракова – Универзитет „Павол Јозев Сафарик“, Словачка

доц. д-р Наташа Поповиќ – Универзитет во Нови Сад, Србија

проф. д-р Светлана Јаковска, проф. д-р Луци Караниколова-Чочоровска,
проф. д-р Ева Ѓорѓиевска, проф. д-р Махмут Челик, проф. д-р Јованка Денкова,
проф. д-р Даринка Маролова, проф. д-р Весна Коцева, доц. д-р Надица Негриевска,
доц. д-р Марија Крстева, доц. д-р Наталија Поп Зариева, проф. д-р Игор Станојоски,
проф. д-р Лидија Камчева Панова

Главен уредник

проф. д-р Светлана Јаковска

Одговорен уредник

доц. д-р Надица Негриевска

Јазично уредување

м-р Лилјана Јовановска (македонски јазик)

доц. д-р Сашка Јовановска (англиски јазик)

доц. д-р Наталија Поп Зариева (англиски јазик)

Техничко уредување

Славе Димитров

Редакција и администрација

Универзитет „Гоце Делчев“–Штип

Филолошки факултет

ул. „Крсте Мисирков“ 10-А п. факс 201, 2000 Штип

Република Северна Македонија

YEARBOOK FACULTY OF PHILOLOGY

For the publisher:

Prof. Lusi Karanikolova-Cocorovska, PhD

Editorial board

Prof. Dejan Mirakovski, PhD

Prof. Liljana Koleva-Gudeva, PhD

Prof. Lusi Karanikolova-Cocorovska, PhD

Prof. Svetlana Jakimovska, PhD

Ass. Prof. Nadica Negrievska, PhD

Editorial staff

Prof. Ralf Heimrath, PhD – University of Malta, Malta

Prof. Necati Demir, PhD – University of Gazi, Turkey

Prof. Rıdvan Canım, PhD – University of Edrene, Turkey

Prof. Stana Smiljkovic, PhD – University of Nis, Serbia

Prof. Thanh-Vân Ton-That, PhD – University Paris Est, France

Prof. Karine Rouquet-Brutin PhD – University Paris 7 – Denis Diderot, France

Prof. Ronald Shafer PhD – University of Pennsylvania, USA

Prof. Christina Kona, PhD – Hellenic American University, Greece

Prof. Zlatko Kramaric, PhD – University Josip Juraj Strosmaer, Croatia

Prof. Borjana Prosev – Oliver, PhD – University of Zagreb, Croatia

Prof. Tatjana Gurisik- Bekanovic, PhD – University of Montenegro, Montenegro

Prof. Rajka Glusica, PhD – University of Montenegro, Montenegro

Ass. Prof. Marija Todorova, PhD – Baptist University of Hong Kong, China

Ass. Prof. Zoran Popovski, PhD – Institute of education, Hong Kong, China

Prof. Elena Andonova, PhD – University Neofilt Rilski, Bulgaria

Diana Mistreanu, MA – University of Luxemburg, Luxemburg

Prof. Zuzana Barakova, PhD – University Pavol Joseph Safarik, Slovakia

Ass. Prof. Natasa Popovik, PhD – University of Novi Sad, Serbia

Prof. Svetlana Jakimovska, PhD, Prof. Lusi Karanikolova-Cocorovska, PhD,
Prof. Eva Gjorgjievska, PhD, Prof. Mahmut Celik, PhD, Prof. Jovanka Denkova, PhD,
Prof. Darinka Marolova, PhD, Prof. Vesna Koceva, PhD, Prof. Nadica Negrievska, PhD,
Prof. Marija Krsteva, PhD, Prof. Natalija Pop Zarieva, PhD, Prof. Igor Stanojoski, PhD,
Prof. Lidija Kamceva Panova, PhD

Editor in chief

Prof. Svetlana Jakimovska, PhD

Managing editor

Ass. Prof. Nadica Negrievska, PhD

Language editor

Liljana Jovanovska, MA (Macedonian language)

Prof. Saska Jovanovska, PhD, (English language)

Prof. Natalija Pop Zarieva, PhD, (English language)

Technical editor

Slave Dimitrov

Address of editorial office

Goce Delcev University
Faculty of Philology
Krste Misirkov b.b., PO box 201
2000 Stip, Republic of North Macedonia

СОДРЖИНА CONTENTS

Јазик

МАРИЈА СОКОЛОВА

ПАРОНИМИТЕ ВО СПОРЕДБА СО ДРУГИТЕ ЗБОРОВИ

Marija Sokolova

PARONYMS IN COMPARISON WITH OTHER WORDS 9

МАРИЈА СОКОЛОВА

ПАРОНИМИТЕ ВО МЕНТАЛНИОТ ЛЕКСИКОН

Marija Sokolova

PARONYMS IN THE MENTAL LEXICON 17

Brikena Xhaferri, Simona Serafimovska, Aleksandra Minkova,

Biljana Ivanovska

MODERN PERSPECTIVES IN THE STUDY OF INTERCULTURAL
PRAGMATICS AND THEIR APPLICATION IN THE EDUCATIONAL

PROCESS – FROM THEORY TO PRACTICE 23

Снежана Петрова, Надица Негриевска

ЛЕКСИЧКА АНАЛИЗА НА ИМЕНКИТЕ ОД ТЕМАТСКОТО
ПОДРАЧЈЕ *МОДА* ВО ИТАЛИЈАНСКИОТ ЈАЗИК ВРЗ ПРИМЕРИ
ОД СПИСАНИЕТО „DONNA MODERNA“

Snezana Petrova, Nadica Negrievska

LEXICAL ANALYSIS OF FASHION-RELATED NOUNS IN THE
ITALIAN LANGUAGE BASED ON EXAMPLES FROM THE MAGAZINE

“DONNA MODERNA” 31

Книжевност

ВЕСНА КОЖИНКОВА

ВРАЌАЊЕ ПО ИЗГУБЕНИТЕ ТРАГИ:

ЕГЗОДУСОТ КАКО ИДЕНТИТЕТСКА ТОПОГРАФИЈА

Vesna Kozhinkova

RETURNING LOST TRACES:

THE EXODUS AS AN IDENTITY TOPOGRAPHY 47

МАРИЈА ЛЕОНТИЌ

ПРЕПЕВИТЕ НА ПОЕЗИЈАТА НА БУЛЕНТ ЕЏЕВИТ

НА МАКЕДОНСКИ ЈАЗИК

Marija Leontic

TRANSLATIONS OF BÜLENT ECEVİT’S POETRY INTO MACEDONIAN 57

Методика

NEDA RADOSAVLEVIKJ, PhD

THE IMPACT OF POSITIVE PSYCHOLOGY ON BLENDED LEARNING 81

МАРИЈА СОКОЛОВА

ТЕШКОТИИ ПРИ УСВОЈУВАЊЕТО НА МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК
ЗА НИВОТО А2 КАЈ ТУРСКИТЕ СТУДЕНТИ ПРИ УНИВЕРЗИТЕТОТ
„ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ – ШТИП

Marija Sokolova

DIFFICULTIES IN ACQUIRING THE MACEDONIAN LANGUAGE AT A2
LEVEL AMONG TURKISH STUDENTS AT UGD 91

Neda Radosavlevikj

THE TRANSFORMATIVE ROLE OF BLENDED LEARNING MODEL
IN HIGHER INSTITUTIONS 99

ЛЕКСИЧКА АНАЛИЗА НА ИМЕНКИТЕ ОД ТЕМАТСКОТО ПОДРАЧЈЕ *МОДА* ВО ИТАЛИЈАНСКИОТ ЈАЗИК ВРЗ ПРИМЕРИ ОД СПИСАНИЕТО „DONNA MODERNA“

Снежана Петрова¹, Надица Негриевска²

¹ Филолошки факултет, Универзитет „Гоце Делчев“, Штип
e-mail: snezana.22229@student.ugd.edu.mk

² Филолошки факултет, Универзитет „Гоце Делчев“, Штип
e-mail: nadica.markoska@ugd.edu.mk

Апстракт: Предмет на овој труд е лексичка анализа на именките во италијанскиот јазик преземени од неколку статии од италијанското списание за мода „Donna Moderna“.

За да се премине на специфичната тема, најпрво се обработени основните поими од научната дисциплина лексикологија. Појавата и развојот на италијанскиот јазик се прикажани преку структурата од латинската основа, со збогатување со заемки и формирање нови зборови под влијание на разни социо-економски услови. Позајмувањето лексеми како тенденција се јавува уште во минатото кога се преземале зборови од латинскиот јазик, па сè до денешно време кога најголем дел од лексемите се позајмуваат од современите европски јазици. Тие придонесуваат во проширувањето на лексиката на јазикот во сите сфери на животот и имаат особено влијание во лексиката во модата, која е важен дел од италијанското секојдневие.

Теоретскиот опис е критериум за селекција на именките во практичниот дел на овој труд. Тука се манифестира лингвистичкото и културно влијание на странските зборови во речникот на современи теми, како што е во овој случај – модата.

Клучни зборови: *лексика, именки, италијански јазик, мода, списание, заемки.*

LEXICAL ANALYSIS OF FASHION-RELATED NOUNS IN THE ITALIAN LANGUAGE BASED ON EXAMPLES FROM THE MAGAZINE “DONNA MODERNA”

Abstract

This paper focuses on a lexical analysis of nouns in the Italian language based on several articles from the Italian fashion magazine “Donna Moderna”.

To introduce the specific topic, the paper first presents the basic concepts of the scientific discipline of lexicology. The emergence and development of the Italian language are shown through the structure from the Latin base, enriched by loanwords and the formation of new

words under the influence of various socio-economic conditions. The borrowing of lexemes has been a continuous process from the early adoption of Latin words to the present day when most of the lexemes are borrowed from modern European languages. These borrowings contribute to the expansion of the Italian vocabulary in all areas of life and have a particularly strong influence on the lexicon of fashion, which is an important aspect of Italian everyday life.

The theoretical framework provides the criteria for selecting nouns in the practical part of this study. This section highlights the linguistic and cultural influence of foreign words in the vocabulary of contemporary topics – specifically, fashion.

Keywords: *vocabulary, nouns, Italian language, fashion, magazine, loanwords.*

ВОВЕД

Лексичкиот фонд е еден динамичен и отворен систем кој подлежи на многу промени како резултат на промените и на развитокот на општеството. Тоа се фактори што влијаат врз севкупното зборовно богатство на јазикот со кој се служи еден народ. Се раѓаат нови зборови, а старите изумираат, потоа имаме зборови кои исчезнале, па повторно се појавуваат со ново поинакво значење, зборови кои се позајмени од други јазици итн. Лексиката мора постојано да се обновува и збогатува за да може јазикот да ги задоволи потребите на луѓето во нивното секојдневно живеење.

Во лексиката на еден јазик постојат различни видови зборови. Во секој јазик се разликуваат активна и пасивна лексика. Првата е онаа која се користи во секојдневието, а втората се состои од зборовите кои ги познаваме, но не ги користиме во секојдневната комуникација.

1. ЛЕКСИКАТА ВО ИТАЛИЈАНСКИОТ ЈАЗИК

Италијанскиот јазик има долга, богата и благородна традиција. Современит италијански јазик е производ на комплексен развој, кој од етимолошко гледиште се базира на 3 основни компоненти:

- зборови со основа од латинскиот јазик,
- заемки,
- новоформирани зборови.

1.1. Зборови со потекло од латинскиот јазик

Најголем дел од лексиката во италијанскиот јазик е од латинско потекло. Италијанскиот јазик претставува продолжение на латинскиот јазик не само од гледна точка на морфолошките и синтаксичките структури, туку и од гледна точка на лексиката.

Наследената основа од латинскиот јазик е составена од сите зборови со народно и непрекинато потекло со посредство на народниот (вулгарен) латински јазик. Се работи за фундаментална компонента на лексиката, но треба да се прави разлика меѓу зборовите со потекло од народен и оние од класичен латински јазик.

Класичниот латински јазик, кој ја збогатува италијанската лексика подоцна (во средниот век и ренесансата) е извор на таканаречените „научни зборови“ или *латинизми* (Garajová, 2014: 8). Латинизмите се лексички елементи навлезени во италијанскиот јазик во различни епохи од неговата историја. Овие зборови се среќаваат во дискусиите во научните кругови.

Квантитативно, поголемиот дел од зборовите што потекнуваат од говорниот латински јазик од империјалистичката епоха (период меѓу V и X/XII век) се усно пренесувани од генерација на генерација. Со текот на времето се модифицирале од латински во италијански, претрпувајќи фонетски и морфолошки промени, а често и семантички: *frigidus* > *freddo* (студено), *speculum* > *specchio* (огледало), *facilis* > *facile* (лесно), *flos, floris* > *fiore* (цвет), *oculus* > *occhio* (око).

Последователно, во наредните векови, од латинската лексика навлегуваат зборови користени во научните или специјалистички кругови. Овие зборови не претрпеле или делумно претрпеле фоно-морфолошки измени. На пример: *res publica* > *repubblica* (република), *miles* > *milite* (војник), *insectum* > *insetto* (инсект), *molecula* > *molecola* (молекула), *skeleton* > *scheletro* (скелет), *dialectus* > *dialetto* (дијалект) итн.

Можеме да заклучиме дека пишаниот латински јазик е возвишен, префинет и со строго дефинирани правила. Италијанскиот јазик, како и другите неолатински јазици, е резултат на бавната трансформација на говорниот латински јазик. Тој претрпува прогресивна еволуција сè додека да се воспостави и наметне како автономен јазик.

1.2. Заемки

Зборовите кои се позајмуваат од еден јазик и навлегуваат во употреба на друг јазик, се нарекуваат заемки. Овој термин е општоприфатен во меѓународната лингвистичка терминологија. Во италијанскиот јазик, терминот заемка (*prestito*) се појавува во 1952 година во делото на Таљавини „*Пошкелло на неолатинскиите јазици*“ како лингвистички термин што означува техника за прифаќање странски лексеми (Саржоска, 2009: 15).

Како што и претходно е споменато, преминот од еден јазик во друг најчесто се случува кај две или повеќе нации со блиски контакти, но постојат и јазици чиито стручни термини се присутни на интернационално ниво. На пример, терминологијата од областа на музиката и уметноста потекнува во најголем дел од италијанскиот јазик, изразите од областа на спортот доаѓаат од англискиот јазик, а во модата доминираат француските зборови (Zolli, 1995: 2).

Традиционалната лингвистика ги дели сите заемки според степенот на одомаќеност во јазикот што ги прифаќа, т. е. според тоа дали се асимилирани, а делумно и по субјективното чувство на говорителот, на две категории кои името го добиле според германските термини *Fremdwörter* (*forestierismi*) странски или туѓи зборови и *Lehnwörter* (*prestiti*) или заемки (Саржоска, 2009). Првиот тип

заемки претставуваат зборови кои ги задржале фонемските елементи по што се разликуваат од домашните зборови, што значи дека тие во потполност не се интегрирани кон јазикот-примател. Вториот тип заемки, пак, се зборови кои се прилагодиле на фонолошкиот систем на јазикот-примател.

Врз основа на приспособувањето, разликуваме:

- *Инџеџирани* заемки (*prestiti integrati*) – станува збор за странски зборови кои фонолошки и морфолошки се интегрирани во јазикот-примател и тешко може да се препознаат и да се разликуваат од зборовите од автохтониот лексички репертоар. Тоа значи дека овие заемки имаат италијански изговор и графика, а исто така се менуваат во род и број како и италијанските зборови. На пр.: *sciampagna* (од франц.) > *champagne* (шампањ), *forza* (од англ.) > *force* (сила).
- *Неинџеџирани* заемки (*prestiti non integrati*) – се оние заемки кога странскиот збор или израз навлегува во друг јазик таков каков што е, ги носи со себе правописот и граматичките карактеристики на јазикот од којшто доаѓа. На пр.: *radar* (радар), *bar* (бар), *computer* (компјутер).

Посебен вид заемка е калката која може да се дефинира како буквален превод на збор или израз од друг јазик, односно неологизам формиран од лексички елементи веќе присутни во јазикот, но моделиран врз основа на странски модел, на пр.: *pocket book* > *libro tascabile* (џебна книга), *Nussknacker* > *schiaccianoci* (оревокршач), *cold war* > *guerra fredda* (студена војна).

1.3. Новоформирани зборови (неологизми)

Јадрот на еден јазик е составено од првобитни или основни зборови. Од нив, понатаму се образуваат нови зборови или неологизми кои имаат значаен придонес во збогатувањето на лексиката. Маурицио Дардано ги дефинира неологизмите како зборови создадени од друг италијански збор со користење суфикси, префикси или со спојување зборови (Dardano, 2003: 253).

Новите зборови се создаваат на два начина: по пат на деривација и по пат на композиција. Зборовите кои се формираат по пат на деривација, се нарекуваат *parole derivate* (изведени зборови) и се добиваат со додавање на одредена морфема на коренот на зборот. Притоа се разликуваат следните постапки: суфиксација, односно создавање нови зборови со додавање одреден суфикс на коренот на основниот збор и префиксација или создавање нови зборови со додавање одреден префикс пред основниот збор (Маркоска, 2012: 64)

Зборовите кои се создаваат по пат на композиција, се нарекуваат *parole composte* (сложени зборови). Композицијата е процес на создавање нови зборови кој се состои од спојување на два или повеќе зборови. Оваа постапка претставува средство за збогатување на јазикот кое е доста економично затоа

што се создаваат нови зборови од веќе постоечките. Сложениот збор добива свое сопствено значење кое многу пати нема никаква поврзаност со одделните значења на зборовите кои влегуваат во неговиот состав.

2. ЛЕКСИКАТА ВО МОДАТА

Модата во Италија е важен дел од економскиот систем и елемент кој е силно присутен на интернационалната сцена. На крстосница од уметност, креативност, технологија и бизнис, терминот се однесува пред сè на облека и додатоци.

Лексиката во модата е комплексна и еволуира во континуитет, на техничките и традиционалните термини секојдневно се додаваат нови зборови и изрази користени од новинари, модни блогери и модни креатори. Брзорастечкиот правец на модата е следен и со збогатување на вокабуларот на модниот жаргон, во спротивно, купувачите би останале збунети и во недоумица. Лексичкиот избор придонесува ефикасно да се пренесе соодветното значење.

Јазикот на модата има лексички и синтаксички карактеристики типични за специјален јазик, кој се шири најмногу преку мас-медиумите (Corbucci, 2008: 1). Се развива од 3 јазици: италијански, англиски и француски. До XX век поприсутни се француските позајмици со цврста доминантност, а некои од нив често се употребуваат и денес:

Табела 1: Примери од француски зборови кои се користат во италијанскиот јазик и нивното значење на италијански и на македонски јазик

Француски	Италијански	Македонски
Atelier	laboratorio di moda	модно ателје
Beige	un tipo di colore giallo	беж
Boutique	negozio di abbigliamento	бутик
Chiffon	un tipo di tessuto leggero	шифон
Haute Couture	Alta Moda	висока мода
Jersey	tipo di maglia di fili diversi, lavorata a macchina	жерсе
Défilé	sfilata di moda	дефиле
Paillettes	lustrini	светки
Maison	casa di moda	модна кука

Во последниве децении влијанието на францускиот јазик врз италијанскиот се намалува и отстапува место на англицизмите. Следствено на тоа, современиот италијански јазик изобилува со примери на лексички позајмувања од англиско говорно подрачје.

Табела 2: Примери од англиски зборови кои се користат во италијанскиот јазик и нивното значење на италијански и на македонски јазик

Англиски	Италијански	Македонски
fashion	moda	мода
makeup	trucco	шминка
trendy	di tendenza	во тренд
lookbook	catalogo	каталог
t-shirt	maglietta	маица
waterproof	impermeabile	водоотпорно
brand	marchio	бренд
style	stile	стил
glamour	fascino	гламур

Јазикот на модата ги развива во исто време и референтната и информативната функција, нагласувајќи ја функцијата на приближување на темата до оние на кои е упатена. Целта најчесто се постигнува и со фотографии, под кои е лоцирано зборовното објаснување како наслов или коментар (Corbucci, 2008: 13).

Терминот „*италијанскиот јазик во модата*“ упатува на јазик употребуван од страна на оние кои работат во секторот „мода“, но и на оние кои учествуваат во дискусии на тема „мода“. Италијанскиот јазик во модата е интересен предмет на анализа затоа што не претставува средство за комуникација само помеѓу специјалистите, туку и низ низа на стратегии преку медиумите за масовна комуникација доаѓа во контакт со голем број говорители и произведува огромна лингвистичка креативност (Matzeu, Ondelli, 2016: 7).

3. ЛЕКСИЧКА АНАЛИЗА НА ИМЕНКИТЕ ВО ИТАЛИЈАНСКИОТ ЈАЗИК КОИ ПРИПАЌААТ НА ТЕМАТСКОТО ПОДРАЧЈЕ *МОДА* ВРЗ ПРИМЕРИ ОД СПИСАНИЕТО „DONNA MODERNA“

Италијанскиот неделен весник „Donna Moderna“ од издавачот *Gruppo Mondadori – Mondadori Media* е еден од најпопуларните во Италија. Обработува и пласира теми од секојдневието, особено акцентирајќи ги категориите: новости, мода, здравје, животен стил, храна, љубов и сл. Актуелен е и во онлајн издание, како и на социјалните мрежи Фејсбук, Инстаграм, Пинтерест и Твитер. Именките кои се предмет на лексичка анализа на овој труд според насоките од претходните поглавја се ексцерпирани од неколку статии од истоименото списание за мода. Линкот од секоја статија е наведен во делот на користена литература.

Од анализираниот корпус ексцерпирани се вкупно 138 именки поврзани со мода кои се поделени во седум категории: основни именки кои не произлегуваат од друг странски јазик, туку се дел од основниот речнички фонд на италијанскиот

јазик (вкупно 62), заемки од англиски јазик (вкупно 29), именки изведени со суфикс (вкупно 25), заемки преземени од францускиот јазик (вкупно 10), сложенки (вкупно 5), заемки преземени од латинскиот јазик (вкупно 4) и именки кои се преземени од друг странски јазик (вкупно 3). За секоја анализирана именка е даден и соодветен преводен еквивалент на македонски јазик.

- **Именки кои се дел од основниот речнички фонд на италијанскиот јазик**

Најголем број именки кои ги ексцерпиравме од италијанските статии за мода припаѓаат на категоријата основни или примитивни именки. Тие се дел од италијанската лексика и составени се од корен или основа и наставка: *accessorio* (додаток), *acquisto* (набавување, купување), *borsa* (чанта), *caldo* (топлина), *camoscio* (антилоп, мек велур), *caviglia* (глужд), *colore* (боја), *conchiglie* (школки), *cotone* (памук), *cristalli* (кристали), *decoro* (украс), *dettagli* (детали), *diamanti* (дијаманти), *effetto* (ефект), *elementi* (елементи), *fantasia* (фантазија, шаренило), *fascia* (лента), *fettucce* (ленти, тесни траки), *fibbie* (токи), *fili* (конци, нишки), *fotografia* (фотографка), *gioielli* (накит), *guida* (водич), *incrocio* (вкрстување), *line* (линии), *maglia* (плетенина), *maniche* (пакави), *modelli* (модели), *muse* (музи), *negozi* (продавници), *pantaloni* (панталони), *pele* (кожа), *pizzo* (чипка), *profumi* (мириси), *prontuario* (прирачник), *proposte* (предлози), *punta* (врв, преден дел), *raso* (сатен), *rassegna* (преглед), *ricami* (везови), *sandali* (сандали), *sarta* (кројачка), *scarpe* (чевли), *scelta* (избор), *scollo* (деколте), *selezione* (селекција, избор), *seta* (свила), *spacchi* (прорези), *spillo* (игла, брош), *stagione* (сезона), *stampa* (печат, принт), *stile* (стил), *stoffe* (ткаенини), *tacchi* (потпетици), *tendenze* (трендови), *tessuto* (ткаенина, платно), *tocco* (допир), *toni* (тонови), *trame* (ткаенини), *trasparenze* (просирни материјали), *vernice* (лак), *zeppe* (платформи, потпетици).

Пр. Te lo sveliamo in questo *prontuario* di stile, portandoti alla scoperta delle migliori proposte shopping.

(Ќе ти го откриеме тоа во овој водич за стил, носејќи те во откривање на најдобрите шопинг предлози.)

Dal *pizzo* al *cotone*, dal *crochet* al *raso* e il *tessuto* lurex, ogni *tessuto* caratterizza a modo suo i top più belli da avere ora nel tuo radar.

(Од тантела до памук, од плетенина до сатен и лурекс-ткаенина – секој материјал ги обликува на свој начин најубавите маички што сега треба да ги имаш во вид.)

- **Заемки од англиски јазик**

Англискиот јазик има големо влијание врз сите светски јазици. Освен во модата, преовладува и во некои области, како што е информатиката, спортот, музиката, трговијата итн. При анализирањето на корпусот составен од статии од италијанското списание *Donna moderna*, најдовме само на неинтегрирани

англицизми кои се употребуваат во модната лексика на италијанскиот јазик: bag (чанта), blazer (сако), budget (буџет), clip (шнола, штипка), denim (тексас), glamour (гламур), glitter (светки), halter (халтер, тип на горен дел), it-girls (модни девојки), jeans (фармерки, цинс), layering (слоевитост), look (изглед), lurex (лурекс, тип на ткаенина), mocassini (мокасини, вид чевли), mood (расположение, стил), must-have (задолжително да се има), outfit (аутфит, облека), radar (радар), shopping (купување, шопинг), show-room (изложбен салон), slip dress (тесен фустан), street style (уличен стил), styling (стајлинг, обликување), suede (антилоп, велур), tank top (маица без ракави), texture (текстури), top (топ, маичка), trend (тренд), t-shirt (маица).

Пр. Non mancano, come suggerito dallo *street style*, i *top* estivi neri e quelli bianchi.

(Не изостануваат, како што сугерира уличниот стил, летните маички во црна и бела боја.)

Abbinamento con i *jeans* o eleganti sotto un bel *blazer*?

(Комбинација со фармерки или елегантни под убав блејзер?)

- **Именки изведени со суфикс**

Во нашиот корпус забележавме 25 лексички единици формирани по пат на суфиксација со италијански збор како основа. Како најпродуктивни суфикси во нашиот анализиран материјал ги сретнавме суфиксите *-ato* и *-zione*, а многу често се користат и деминутивните суфикси: *abbinamento* (комбинација), *broccati* (брокат, вид материјал), *cinturini* (ремчиња), *collezioni* (колекции), *corsetteria* (корсетерија), *creazioni* (креации), *eleganza* (елеганција), *ispirazione* (инспирација), *laccetti* (врвки), *listini* (ремчиња), *maglietta* (маичка), *maglioncino* (џемперче), *minimalismo* (минимализам), *motivazione* (мотивација), *passerella* (модна писта), *presentazioni* (презентации), *rocchetto* (форма на потпетица), *rossetto* (кармин), *scoperta* (открытие), *sfilata* (модна ревија), *stilista* (дизајнер), *stratificazione* (слоевитост), *tubino* (цевкичка, тесен фустан), *versatilità* (универзалност), *vestito* (фустан).

Пр. *Corsetteria* e trame preziose: quando l'abito parla da sé.

(Корсети и скапоцени ткаенини: кога фустанот зборува сам за себе.)

Affezionarmi a un *maglioncino* che era di mia madre in viaggio di nozze a Roma.

(Да се приврзам за џемперче што ѝ припаѓаше на мајка ми за свадбеното патување во Рим.)

La pelle metallizzata, le texture laminate, l'abbinamento di colori tra *cinturini*, elementi floreali che diventano scultorei, glitter per un tocco di luce.

(Метализирана кожа, ламинирани текстури, комбинирање на боите помеѓу ремчињата, цветни елементи што личат на скулптури, светки за блескав ефект)

- **Заемки од францускиот јазик**

Како што споменавме, лексиката во јазикот на модата во голем дел е преземена од францускиот јазик. Речиси е невозможно да се прочита статија во модно списание или да се зборува за мода без да се употреби барем еден француски збор. За тоа говори и фактот што самиот збор *moda* потекнува од францускиот збор (*mode*).

Од анализираните именки во нашиот корпус издвоивме вкупно 10 примери со заемки од францускиот јазик: *cady* (кади, вид материјал), *crochet* (плетка, кукичка), *maison* (модна куќа), *moda* (мода), *nuance* (нијанса), *replum* (пеплум), *plateau* (плато, платформа), *prêt-à-porter* (прет-а-порте, готова облека), *silhouette* (силуета), *voile* (воал, ткаенина).

Пр. *La moda è vita.*

(Модата е живот.)

...poi il debutto nel *prêt-à-porter* e la direzione creativa di Kenzo per quasi 10 anni. (... потоа деби во облека прет-а-порте и креативно водство во модната куќа Kenzo речиси 10 години.)

Patrizia Sardo Marras, co-creativa della *maison* Marras, si racconta in un libro appena pubblicato.

(Патриција Сардо Марас, ко-креаторка на модната куќа Marras, ја раскажува својата приказна во штотуку објавена книга.)

- **Сложенки**

Лексиката на модата во италијанскиот јазик изобилува исто така и со сложени зборови. При анализата на нашиот собран материјал најдовме на вкупно пет примери со сложени. Две сложени припаѓаат на групата вистински сложени (*parole composte propriamente dette*) во чиј состав влегува една именка и друг италијански збор: *guardaroba* (гардероба), *sottoveste* (потфустан):

Пр. ...sandali che staranno bene praticamente con tutto, rendendo dunque il nostro *guardaroba* incredibilmente versatile e funzionale.

(... сандали кои ќе изгледаат добро со сè, правејќи го нашиот гардеробер неверојатно разновиден и функционален.)

Два примера содржат сложени кои припаѓаат на категоријата сложени лексеми од повисок ред или *unità lessicali superiori*. Станува збор за сложени зборови кои се графички одделени, но семантички се обединети бидејќи формираат ново значење: *alta moda* (висока мода), *primavera-estate* (пролет-лето):

Пр. Negli anni '90 l'approdo nell'*Alta Moda* con le creazioni dedicate al lavoro dell'artista Maria Lai, interamente cucite da Tonina, madre di Patrizia, straordinaria sarta, poi il debutto nel prêt-à-porter e la direzione creativa di Kenzo per quasi 10 anni.

(Во 90-тите години влезот во Високата мода со креации посветени на работата на уметницата Марија Лаи, целосно шиени од Тонина, мајката на Патриција, извонредна шивачка, потоа деби во прет-а-порте облека и креативно водство во модната куќа Kenzo речиси 10 години.)

Le sfilate della moda *primavera-estate* 2025 spianano la strada a una riflessione sul tema attraverso modelli, colori, styling.

(Модните ревији за пролет-лето 2025 ја отвораат патеката за размислување на темата преку модели, бои и стилизирање.)

Сложенката *monospalla* (облека со едно рамо) припаѓа на категоријата сложенки во чиј состав влегува префикс од грчко потекло. Станува збор за научен вид на формирање зборови и овие лексички единици повеќе се застапени во стручните јазици, во науката и техниката:

Пр. E come avremmo potuto poi omettere i top con collo halter e quelli *monospalla*?

(И како потоа би можеле да ги изоставиме маичките со халтер јака и оние со едно рамо?)

- **Заемки од латинскиот јазик**

Лексичкиот фонд на италијанскиот јазик како дел од групата на романски јазици се состои во најголем дел од лексеми кои настанале по пат на еволуција на народниот говорен латински јазик. Во статиите за мода кои ги анализиравме наидовме само на 4 примери во кои се употребени латинизми: collo (крагна), contrasto (контраст), eccellenza (одличност), forma (форма).

Пр. Tra i colori preferiti dalle it-girls spiccano infatti il bianco e il nero, i due colori che meglio si prestano a qualsiasi abbinamento (sia a *contrasto* sia in chiave tono su tono).

(Меѓу омилените бои на модните девојки се издвојуваат белата и црната, двете бои кои најдобро се комбинираат со сè, било во контраст или тон-со-тон.)

Quanto alle silhouette, si ai top dalle *forme* astratte e si ai modelli con scollo a barca.

(Кога станува збор за силуетите, маичките со апстрактни форми се апсолутен „ин“, исто како и моделите со чамец-изрез.)

- **Заемки од друг странски јазик**

Во нашиот анализиран материјал наидовме и на три заемки од други странски јазици или дијалекти, односно по една заемка од германскиот јазик, сардинискиот дијалект и шкотскиот јазик: *diktat* (диктат), *ligazzos* (врвки), *tartan* (тарган).

Пр. I *diktat* – come già affermato dallo street style – ci invitano a esplorare il minimalismo con piccoli accenti di glamour.

(Диктатите – како што веќе е потврдено од уличниот стил – нè покануваат да го истражимо минимализмот со мали акценти на гламур.)

4. ЗАКЛУЧОК

Целта на нашето истражување беше да се идентификуваат и да се анализираат лексичките термини во италијанскиот јазик кои припаѓаат на тематското подрачје *мода*, со цел преку овој труд да се даде придонес во збогатувањето на науката за јазикот во делот на обработка на лексиката, бидејќи модата претставува значаен дел од италијанското секојдневие и мора термилошки да се дефинира.

Првиот дел ги содржи најважните теоретски информации врз кои се темели нашето практично истражување. Се утврдува дека италијанскиот јазик еволуирал од народниот латински јазик и зборовите наследени од латинскиот јазик по директен пат се зборови кои ја сочинуваат основата на италијанскиот јазик. Исто така, објаснети се видовите заемки кои се присутни во италијанскиот јазик. Со текот на времето, во италијанската лексика се навлезени бројни зборови од странско потекло, наречени лингвистички заемки или странски зборови. На пример, неинтегрираните заемки лесно со воочуваат поради нивниот „неиталијански“ изглед, но постојат и интегрирани заемки кои не можеме да ги препознаеме поради тоа што се карактеризираат со фонетски и морфолошки карактеристики на италијански збор.

Лексиката во модата како посебен феномен е објаснета во третото поглавје. Тука се дава посебен акцент на зголемената фреквенција на употреба на странски зборови, особено од француско и англиско потекло.

Вториот дел претставува практична анализа на именките кои се екскерпирани од неколку статии од италијанското списание за мода „Donna Moderna“. Именките извадени од гореспоменатите статии се подложени на лексичка анализа и за секоја е одредено дали е од латинско потекло, дали е изведен збор или заемка, доколку е заемка каков вид заемка е и дали има соодветен италијански збор за неа. Од вкупно 138 именки поврзани со мода кои беа предмет на лексичка анализа во нашето истражување, заклучивме дека италијанската лексика во модата во најголем дел е составена од именки кои се

дел од основниот речнички фонд на италијанскиот јазик. Потоа следуваат:

- заемки од англиски јазик (вкупно 29),
- именки изведени со суфикс (вкупно 25),
- заемки преземени од францускиот јазик (вкупно 10),
- сложенки (вкупно 5),
- заемки преземени од латинскиот јазик (вкупно 4),
- именки кои се преземени од друг странски јазик (вкупно 3).

Можеме да заклучиме дека, според теоријата, во формирањето на денешниот италијански јазик најголема улога има латинскиот јазик. Потоа, италијанскиот јазик е надграден со силен импулс од странски соседни јазици, а тоа се потврдува и со практичната анализа на дадените статии.

КОРИСТЕНА ЛИТЕРАТУРА

1. Corbucci, G. (2008). *La lingua della moda. Studi di Glottodidattica*. Perugia: Università per stranieri di Perugia.
 2. Dardano, M. (2003). *Manualetto di linguistica italiana*. Seconda edizione. Bologna: Zanichelli.
 3. Garajová, K. (2014). *Manualetto di stilistica italiana*. Brno: Masarykova univerzita.
 4. Маркоска, Н. (2012). *Анализа на фудбалската лексика во италијанскиот јазик со посебен осврт на заемките, Магистерска теза*. Скопје: Филолошки факултет „Блаже Конески“, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“.
 5. Matzeu, E., Ondelli, S. (2016). *L'italiano della moda tra tecnicismo e pubblicità*. Trieste.
 6. Саржоска, А. (2009). *Италијанизмите во македонскиот јазик*. Скопје: Филолошки факултет „Блаже Конески“, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“.
 7. Tagliavini, C. (1952). *Le origini delle lingue neolatine*. Bologna: R. Pàtron.
 8. Zingarelli, N. (2006). *Vocabolario della lingua italiana*. Bologna: Zanichelli.
 9. Zolli, P. (1995). *Le parole straniere*. Bologna: Zanichelli.
- <http://drmj.eu/>
<https://diciamoloinitaliano.wordpress.com/>
<https://online.scuola.zanichelli.it/>
<https://www.treccani.it/enciclopedia/>
<https://www.online-latin-dictionary.com/latin-english-dictionary.php>
<https://glosbe.com/it/la/>
<https://latin-dictionary.net/>
https://www.academia.edu/8577468/L_italiano_della_moda_tra_tecnici-smo_e_pubblicit%C3%A0

СТАТИИ ОД СПИСАНИЕТО „DONNA MODERNA“

<https://www.donnamoderna.com/moda/shopping/migliori-top-estivi-tendenze-moda-2025>

<https://www.donnamoderna.com/moda/shopping/migliori-sandali-alti-tendenza-moda-estate-2025>

<https://www.donnamoderna.com/moda/patrizia-sardo-marras-libro-intervista>

<https://www.donnamoderna.com/moda/copia-il-look/come-abbinare-i-vestiti-di-raso-moda-estate-2025>

<https://www.donnamoderna.com/moda/mostra-valentino-roma-orizzonti-rosso-pm23>

<https://www.donnamoderna.com/moda/copia-il-look/tendenze-passate-di-moda-da-indossare-ancora>

<https://www.donnamoderna.com/moda/copia-il-look/come-vestirsi-a-maggio-moda-estate-2025>

<https://www.donnamoderna.com/moda/tendenze/begood-moda-sporty-primavera-estate-2025>

